

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Handleiding lespakket Noord-Holland werkt aan water

Met trots presenteert Hoogheemraadschap Holland Noorderkwartier een lessenserie voor de basisschool die aansluit op de eigen omgeving en waarbij leerlingen naast nieuwe kennis en ook belangrijke vaardigheden leren.

Waarom een lessenserie over water in de eigen omgeving?

Kerndoel 48 luidt: Kinderen leren over de maatregelen die in Nederland genomen worden/werden om bewoning van door water bedreigde gebieden mogelijk te maken.

Een belangrijk kerndoel. In de meeste aardrijkskundemethoden komt dit onderwerp slechts in één les of thema aan de orde, vooral in groep 6 en veelal gekoppeld aan een andere omgeving dan de provincie waarin de school staat. De lessenserie van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier biedt handreikingen om dit belangrijke kerndoel gekoppeld aan de eigen omgeving en in combinatie met hetgeen in methoden staat aan de orde te laten komen. Daarmee kan het onderwerp vaker, in meerdere leerjaren en in verschillende werkvormen aan de orde komen op de basisscholen in Noord-Holland.

Drie lessen, drie lestypen

De lessenserie 'Noord-Holland werkt aan water' bestaat uit drie lessen:

1. Een digibordles met een werkboekje - tijd: ruim 1 lesuur
2. Een zelfstandig werken les - tijd: 2 uur of een dagdeel
3. Een keuze uit veldwerksuggesties - tijd: ongeveer 2 uur

1. De digibordles bestaat uit een PowerPoint aan de hand waarvan de leerlingen het besef krijgen dat 'water' en Noord-Holland onlosmakelijk en op vele terreinen aan elkaar verbonden zijn. De les volgt de aardrijkskundedidactiek van de geografische vierslag: waarnemen – herkennen- verklaren – en waarderen. De opdrachten in het werkboekje zijn vooral toepassingsopdrachten die een beroep doen op begrip, analyse en interpretatie.

2. De werkles richt zich vooral op vaardigheden: aan de hand van betekenisvolle opdrachten construerend en zelfstandig leren. De leerlingen werken in teams met een eigen specialiteit. Geselecteerde bronnen zorgen ervoor dat de leerlingen niet verdwalen bij hun zoektocht op internet. Informatievaardigheden, samenwerken, oplossingsgericht werken en presenteren zijn onderdelen die terugkomen tijdens deze opdracht die in het teken staat van zelfstandig leren.

3. De veldwerksuggesties geven handvatten om het thema 'water' in de omgeving van de school te bekijken: onderzoekend leren door de eigen omgeving te verkennen, te inventariseren en soms proefondervindelijk vast te stellen aan de hand van de eerder opgedane kennis.

Voor welke groep(en)?

De lessen zijn bedoeld voor groep 7 en/of 8. De digibordles kan ook in groep 6 aan de orde komen. Dit kan het beste gebeuren als het onderwerp 'water' is behandeld – de lessen van deze lessenserie zijn immers bedoeld als herhaling, verdieping en om in te zoomen op de eigen omgeving.

Aansluiten op de beginsituatie

Met name les 2 en 3, de werkles en de veldwerkopdrachten bieden mogelijkheden om de les:

- verder aan te passen aan het niveau van de groep,
- rekening te houden met de voorkennis van de leerlingen,
- concreet te betrekken op de eigen omgeving van de leerlingen,
- te verbinden aan specifieke kennis- en vaardigheidsdoelen.

Lesdoelen

Middels deze les wordt verdieping aangebracht op de kennis die de leerlingen reeds hebben. Naast het opdoen van nieuwe kennis zijn derhalve ook vaardigheden en het geografisch besef belangrijke lesdoelen bij deze lessenserie.

Kennis

Na de lessenserie:

- weten de leerlingen dat 'water' vele perspectieven heeft, bijvoorbeeld:
  - waterveiligheid
  - wateroverlast
  - voldoende water
  - schoon water
  - gezond water
- weten de leerlingen dat het Waterschap (in Noord-Holland het hoogheemraadschap genoemd) zorgt en waakt over de meeste aspecten van water

Vaardigheden

Na de lessenserie:

- kunnen de leerlingen concrete voorbeelden in hun eigen omgeving benoemen waar gewerkt wordt aan veilig, voldoende en schoon water
- hebben de leerlingen geoefend in informatievaardigheden, samenwerken, oplossingsgericht werken en presenteren. Op metaniveau is het zelfstandig leren en het werken in een team een onderdeel van het project waaraan leerlingen werken.

Geografisch besef

Na de lessenserie:

- beseffen de leerlingen dat 'water' en Noord-Holland onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

t 072-582 82 82
e post@hhnk.nl
i www.hhnk.nl